

קבלת התורה של דורנו

הרב שמואל קרלינסקי

מתן תורה - של אהבה

כדי להבין את תקפיד דורנו, נתבונן בחג הפורים, שהוא גם יום קבלת התורה מעין חג השבועות. כמו שנאמר בגמ' (שבת 97 פס.) - "ויתיצבו בתחתית ההר, אמר רב אבדימי בר חמא בר חסא: מלמד שכפה הקדוש ברוך הוא עליהם את ההר כגיגית, ואמר להם: אם אתם מקבלים התורה - מוטב, ואם לאו - שם תהא קבורתכם. אמר רבא: אף על פי כן, הדרר קבלוה בימי אחשורוש. דכתיב קימו וקבלו היהודים, קיימו מה שקיבלו כבר".

כתב הגאון ר' יוסף ענגיל בגליוני הש"ס על הגמ' (מגילה פז:) בה דרשו חז"ל: "אורה זו תורה" - יש לבאר הדברים עפ"י המבואר דהדר קבלוה בימי אחשורוש. א"כ שפיר היה בפורים בחינת קבלת התורה ושפיר: ליהודים היתה אורה - זו תורה. מוסיף הגר"י ענגיל ז"ל: "בזה מובן לשון הבה"א (ב"מ מג"א) שכתב חז"ל: "ועדיף יום פורים כיום שניתנה בו תורה" ע"כ. והוא דבר נפלא.

איתא בשפת אמת (תניחא): "אסרו חג בעבותים עד קרנות המזבח שמכל חג יוצא חג. מן סוכות - חנוכה. מן שבועות - פורים הדר קבלוהו. ומן פסח - יהיה לעתיד יום טוב, כדכתיב 'כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות'. לכן פורים שהוא משבועות הוא יום אחד, וחנוכה שהוא מסוכות הוא ח' ימים".

הבדל גדול יש בין קבלת התורה של שבועות לקבלת התורה של פורים, בעוד שבשבועות קבלת התורה היתה מיראה, שכפה עליהם הר כגיגית - שקבלוה באונס, בפורים היתה קבלת התורה מאהבה ובשמחה כדברי הגמרא: "הדר קבלוה בימי אחשורוש", ומסביר רש"י: "מאהבת הנס שנעשה להם".

אי"ו זה היה היום

כל שנה בקריאת המגילה, אני חושב לעצמי מה היה קורה אילו זה התרחש היום? כיצד היו מגיבים כלי התקשורת להחלטת הכנסת "להיות קל איש שרר בביתו ומקדבר קלשון עמו" (ספ"ט ב) הבעל הוא המחליט הבלעדי בבית, כולם כפופים ומשועבדים לרצונו. ספק אם זה היה צריך להגיע לבג"צ בשביל להתבטל, אולי כבר היועץ המשפטי לענייני... היה מבטל את ההחלטה מחמת ...

מאה ושמונים מעלות מאתנו, מתארת הגמרא כיצד הגיבו כלי התקשורת להחלטה זו בזמן אחשורוש. כך נאמר בגמ' (מגילה 97 פס.) - "אמרי: מאי האי דשדיר לן להיות כל איש שרר בביתו? פשיטא! אפילו קרחה בביתיה פרדשכא ליהוי!". מבאר רש"י - אומרים האומות: מה זה ששלח לומר לנו להיות כל איש שורר בביתו [הוי זה דבר ברור ומובן] שאף הגרדן [אדם כוזב ושפל] שורר בביתו.

אנו רואים עולם הפוך, מה שהיה פעם מובן מאלינו, ושוטה היה נחשב מי שבכלל הציע הצעה כזאת לסדר, הרי בימינו התהפכו היצירות. ברור לאנשים, שהיום לא מנהיגים את הבית במידת היראה, אין מלך ואין שלטון, הכל בבחירה חופשית, הכול מאהבה.

דבר זה בא ללמד אותנו רבות על התפקיד שלנו בדור הזה. לא ניתן לעשות 'העתק הדבק' מדורות הקודמים, ולומר 'כזה ראה וקדש'. כאן בארץ ישראל יש לנו תפקיד מיוחד המיועד לנו, הדרר עליו נאמר הפסוק (תהלים קב יט): "תפקת זאת לדור אחרון ועם נבדא יהלל י-ה" (ש"ס צ"ג).

לבכך". א. עצם ידיעת הדברים בשכל. ב. דרך עבודה לקרב את ידיעות השכל אל הלב. מהי הדרך להחדיר את הדברים ללב? א. חזרה על הדברים פעמים רבות. ב. התפעלות.

כדי שיחדרו הדברים ללב למשך דורות רבים, צריך תחילה קולות וברקים על-מנת להשפיע על הלב, ואז זכו שנכנסו הדברים לתוככי ליבם. וכדברי הפסוק (דברים פרק ה, ט-י): "וְרַק הַשְּׁמַר לְךָ וְשָׁמַר נִפְשֶׁךָ מֵאֵד פֶּן תִּשְׁכַּח אֶת הַדְּבָרִים אֲשֶׁר רָאוּ עֵינֶיךָ וּפֶן יִסְוּרוּ מִלְּבָבְךָ כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ וְהוֹדַעְתָּם לְבִנְיָךְ וְלִבְנֵי בְנֶיךָ... אֲשֶׁר יִלְמְדוּן לִירְאָה אֹתִי כָּל הַיָּמִים אֲשֶׁר הֵם חַיִּים עַל הָאָדָמָה וְאֵת בְּנֵיהֶם יִלְמְדוּן". למדנו, שמצווה לזכור את כל הקולות שראו בעיניהם נרואים את הקולות, כי על ידי זה תהיה יראת שמים לדורות, וכדברי הרמב"ן שם: "כי השם עשה המעמד ההוא כדי שתלמדו ליראה אותו כל הימים ואת בניכם תלמדו לדורות עולם, אם כן עשו אתם ככה ואל תשכחו אותו".

ארבעת הקולות הראשונים במתן תורה היו אמצעי בשביל הקול החמישי - קולו של משה האומר את עשרת הדיברות - משה ידבר והאֱלֹהִים יעֲנֶנּוּ בקול. ארבעת הקולות הראשונים הכניסו יראת שמים עצומה, כדי שיכנסו דברי ה' נהקול החמישין ללבבות.

מטרת הקולות בנאוֹלָה

נאמר בנבואה (ירמיהו ל): "כֹּה אָמַר ה' עוֹד יִשְׁמַע בְּמִקְוֹם הַזֶּה... קוֹל שְׁשׁוֹן וְקוֹל שְׂמֻחָה קוֹל חֲתָן וְקוֹל פִּלְהָה קוֹל אֲמָרִים הוֹדוּ אֵת ה' צָבָּ-אוֹת פִּי טוֹב ה' פִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ מְבֹאִים תוֹדָה בֵּית ה' פִּי אָשִׁיב אֶת שְׂבוֹת הָאָרֶץ פְּכָרֵאשְׁנָה אָמַר ה'".

אותו הבדל אנו מוצאים גם בין הדורות הקודמים, לבין דורנו - דורו של משיח. בעוד בדורות הקודמים היתה עיקר העבודה מיראה, הרי עיקר העבודה שלנו בימינו, דורו של משיח, היא אהבה, שמחה והודיה, כמו שנראה לקמן מהמקורות.

חמשה קולות

אמר בגמ' (פסחים י:): "אמר רבי חלבו אמר רב הונא: כל הנהנה מסעודת חתן ואינו משמחו עובר בחמשה קולות, שנאמר: 'קול ששון וקול שמחה קול חתן וקול כלה קול אומרים הודו את ה' צב-אות'. ואם משמחו מה שכרו? אמר רבי יהושע בן לוי: זוכה לתורה שנתנה בחמשה קולות".

וכן נאמר במתן תורה (שמות פרק יט): "וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי בְּהֵיטֵב הַבֶּקֶר וַיְהִי קוֹלֵת וַיְבָרְקִים וַעֲנָן כְּבֹד עַל הָהָר וְקוֹל שִׁפְרֵי חֲזָק מְאֹד וַיִּחַרְדוּ כָּל הָעָם אֲשֶׁר בְּמַחֲנֵה... וַיְהִי קוֹל הַשִּׁפְרֵי הוֹלֵךְ וְחֲזָק מְאֹד מִשֶּׁה יִדְבַר וַהֲלֹאִים יַעֲנֶנּוּ בְּקוֹל".

רבים מגדולי המפרשים התקשו להבין מה הקשר בין קולות השמחה בחתונה למתן תורה? היכן יש בחתונה קולות וברקים וקול שופר חזק מאוד? גמרא זו מהווה כר נרחב לכל הדרשנים הנפלאים שבבע ברכות, ואין הקב"ה מקפח שכרה של דרשה נאה. ובכל זאת אנו רוצים להבין גמרא זו כראוי ולהוציא ממנה הלכה למעשה לצורת עבודת ה' בדורנו.

מטרת הקולות במתן תורה

מה היתה מטרת הקולות במתן תורה? מבאר השפתי חיים (שמות עמוד רלג): ישנם שני חלקים ברכישת דברי תורה: "ידיעת היום והשבות אל

והמטיב. רק הבדל אחד מהותי יש, והוא שבעוד שבמעמד הר סיני נעשה הכול על ידי יראה עצומה, בגאולה הכול נעשה על ידי שמחה ואהבה עצומים.

יראה מול אהבה

הזהרה הקדוש (במדבר קיח).
שואל על סתירה בין הפסוקים
"עבדו את ה' ביראה" (תכליס
3 ב) לבין הפסוק "עבדו את ה'
בשמחה" (ש ק 3). ומתוך הזהרה,
שבארץ ישראל צריכים לעבוד
את ה' בשמחה, כמו שאמרו שם:
"שִׁמְחוּ אֶת יְרוּשָׁלַם וְגִילוּ בָהּ כֹּל
אֲהֲבֶיהָ, שִׂישׂוּ אִתָּהּ מְשׁוֹשׁ כֹּל
הַמְתַאֲבָלִים עֲלֶיהָ. מְשׁוֹם שֶׁחָדְדָה
לֹא נִמְצְאת אֵלָּא בְּזִמְן שִׁישְׂרָאֵל
עוֹמְדִים בְּאֶרֶץ הַקְדוּשָׁה, שֶׁשֶׁם מִתְבַּרְת אֲשֶׁה
בְּבַעֲלָה" [התעוררות האהבה העליונה - המחברת
בין הקב"ה לכנסת ישראל], וְאָז זוּהִי שִׁמְחַת הַכֹּל,
הַשְׂמֵחָה שֶׁלְמַעַל וְשֶׁלְמַטָּה".

קולות הגאולה מביאים לידי אהבה ושמחה
בה', כנאמר: "קול צפיק נשאו קול יחדו רננו פי
עין בעין ראו בשוכה ה' ציון. פצחו רננו יחדו חרבות
ירושלם פי נחם ה' עמו גאל ירושלם" (ישיבו 3).

שבועות ופורים - גלות וגאולה

החילוק בין פורים לשבועות, אם כן, נעוץ
בכך שבפורים מתבטאת קבלת התורה מיראה
ואילו בשבועות מתבטאת קבלת התורה מאהבה,
וחילוק זה מהווה את החילוק וההבדל בין דורנו
- דור הגאולה - לדורות הקודמים. בעוד שבחז"ל
היתה עיקר עבודת ה' מיראה, כיום בארץ ישראל
צריכה העבודה להיעשות מתוך שמחה ואהבה
[את הדרך הנפלאה לכך בדורנו ניתן לראות בספר
שבהפצתנו "שערי אהבה"].

אותה אהבת הנס של פורים, שגרמה לקבלת
התורה מאהבה, צריכה לגרום לנו - הדור
שרואה ניסים ונפלאות מול עיניו - לקבלת

נבואה זו עוסקת בגאולה. רבותינו בגמרא
(ברכות ו:) למדו שפסוק זה עוסק גם בנישואין, שכן
בשמחת חתן וכלה ניתן להרגיש את אור הגאולה.
שמחת חתן וכלה ושמחת ארץ ישראל בבניינה -
דבר אחד הם [הארכנו בזה במאמרים קודמים, ובחוכרת
שהוצאנו "הקול החמישי" - ההודיה בנישואין, ניתן
לקבלם במייל 8436092@gmail.com].

הגמרא אומרת שמי שאינו
משמח חתן וכלה 'עובר בחמשה
קולות'. המפרשים מאוד התקשו -
החמשה קולות הם ברכה שברך ה'
את ישראל ולא מצווה, ולא מובן
לפיכך מהו לשון 'עובר' (פי"ה).

במשנתו של האדמו"ר בעל
ישמח ישראל [מאלכסנדרן זצ"ל
די"ע (פי"ה תוספת ח) מצאנו בזה
דברים נפלאים ביותר, וז"ל:

"הארבעה קולות הראשונים, קול ששון וקול
שמחה קול חתן וקול כלה, זה נותן הקב"ה
באתערותא דלעילא, היינו שהוא ברחמיו קורא
הדורות מראש ומכריז בת פלוני לפלוני ומזווג
זיווגים ונעשה קול חתן וקול כלה קול ששון
וקול שמחה, אולם עיקר המכוון מכל זה הוא
שיתעורר בנו אח"כ התעוררות וניצוץ אש לעורר
חיבת הקודש מצידנו ולהעלות נחת רוח לשבח
ולהודות לה' צב-אות, וזהו הקול החמישי - 'קול'
אומרים הודו את ה' צב-אות".

וזוהו שאמרו 'כל הנהנה מסעודת חתן ואינו
משמחו', היינו שהיה מקבל השפע מלמעלה
אך שאינו משמחו [להקב"ה] בחזרה, להעלות
נחת רוח לפניו ית' מידנו, הריהו מזלזל בחמשה
קולות, כי עיקר השמחה מסעודת חתן הוא לקול
החמישי, דהיינו שיתעורר בחזרה שפע התעוררות
להודות לה' צב-אות".

נמצאנו למדים, כי מטרת הקולות בגאולה
היא לעורר את בני ישראל להודות לה' יתברך.
כשם שבמעמד הר סיני היתה מטרת הקולות
מכוונת בשביל הקול החמישי, כך גם מטרת
הקולות בגאולה נועדה בשביל הקול החמישי
- כדי שנתעורר להודות ולהלל לאבינו הטוב

עיונים בדרכי העבודה

הרב אליהו ברים

[פרק יח]

לדעת כמה הוא גבול היכולת שלנו. אך כשניסיתי להגדיר בעצמי בנושאים ממוקדים מה הוא הגבול - שם נתקלתי בקושי אותו אני רוצה לברר.

- **"בשמחה**. אך אני מבין שלא נעבור עכשיו לשאלה שהשארנו, מה לגבי מי שרשלנותו גרמה לו להיות במצב שבו יכולותיו נמוכות. גם זו לטובה, כי לצערי ניאלץ לקצר היום את השיחה, כך שיתכן שלא נוכל בלאו הכי לברר את הנושא ההוא עד תומו. אם כן אפוא, סכם נא את מה שביררנו בשיחה הקודמת ושאל את השאלה הנשאלת."

"ביררנו שיש גבול ליכולתו של האדם, וראינו שאדם שעושה יותר מיכולתו וקופץ לעשיית מעשים שאינם מותאמים לרצונו הפנימי, לא תהיה לו סייעתא דשמיא והוא יפול מהמקום אליו ניסה לקפוץ. הגדרת שהסימן לדעת שאדם

"עברו עברו בשערים פנו דרך העם סלֹו סלֹו המסלֹה סקלֹו מאַבן הַרִימו נס על העמים". (ישעיהו סז)

"שבעה שמות יש לו לַיִצְהָר... ישעיהו קראו מְכַשׁוֹל, שנאמר (סז): 'וְאָמַר סלֹו סלֹו פִּנּו דְרָךְ הַרִימו מְכַשׁוֹל מִדְרָךְ עַמּוֹ', יחזקאל קראו אבן..." (סוכה נג)

- **"שלום** בן-ציון! מה מתחדש?"

"או, שלום ר' אליהו. ממשיכים היום או עוברים לנושא חדש?"

- **"לא** יודע... תגיד אתה! מיצינו את הנושא או שיש מה להוסיף? ובעיקר, ניסית לראות איך זה מתישם בשטח? איך זה משפיע עליך?"

"אפשר לומר שבאופן כללי הברור הזה השפיע עלי לטובה, מעצם הידיעה שיש דרך

המשך קבלת התורה של דורנו

באחת השיחות אמר: "חביב עלי מאוד לפרסם את חסדי ה' איך שעם ישראל קיים, ואיך שהתורה קימת. כשלא מתבוננים זה יכול להיראות כמובן מאיליו, יש לנו מצווה להתבונן ולראות את חסדי ה' ולספר את חסדיו" (עבודת הימים הנוראים במשנתו של המשגיח).

נודה לאגודת 'קדושת ציון' שדואגת לחזק את בני התורה להתבוננות בכל החסדים הנפלאים שנתן, נותן ויתן לנו ה' ולקיים 'בואו שערי בתודה חצרותיו בתהילה... כי טוב ה' לעולם חסדו' (תהלים ק-ד).

ניתן לשלוח הערות לדוא"ל: @8436092

gmail.com

התורה מאהבה. וכן מסופר על הגה"צ רבי דב יפה זצ"ל המשגיח של ישיבת כפר חסידים - המשגיח היה חי ומדבר תמיד על חסדי ה' עלינו כאן בארץ ישראל, הוא היה חוזר מאות פעמים בהתרגשות גדולה על הנס הגדול שעם ישראל חי וקיים והתורה פורחת! "אתם יודעים כמה למדו בישיבות לפני המלחמה קודם שנחרבו מבצרי התורה באירופה? אלף חמש מאות בחורים... והיום ברוך ה' רק במיר לבד ישנם שבעת אלפים". כל פעם הוא מספר זאת בהתרגשות כאילו הוא אומר זאת בפעם הראשונה... והיו הזדמנויות שחזר על כך שוב ושוב מחדש והיו שואלים אותו - מדוע המשגיח חוזר על כך כל כך הרבה פעמים? והיה עונה בכזו ערגה - **"אני מאוד אוהב לספר את חסדי ה'..."**